ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ JOSEPH GAND της 17ης Μαΐου 1967*

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Το Δικαστήριο έχει ήδη ασχοληθεί, στις αποφάσεις του Van der Veen (100/63, Rec. X, σ. 1111) και Hagenbeek (4/66, Rec. XII, σ. 618), με την ερμηνεία ορισμένων διατάξεων των άρθρων 27 και 28 του κανονισμού 3, περί κοινωνικής ασφαλίσεως των διακινούμενων εργαζομένων. Επρόκειτο τότε για το ζήτημα, πώς έπρεπε να εφαρμοστούν αυτά τα άρθρα, που προβλέπουν σχετικά με την ασφάλιση λόγω γήρατος και θανάτου τον συνυπολογισμό των περιόδων ασφαλίσεως μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερομένων φορέων, στην περίπτωση της ολλανδικής ασφαλίσεως AWW, που είναι ασφάλιση κινδύνου.

Το ερώτημα επανέρχεται σήμερα ενώπιόν σας με κάπως διαφορετική μορφή κατόπιν πρωτοβουλίας του cour d' appel d'Orléans. Η υπόθεση αυτή είναι εξάλλου η πρώτη μιας μακράς σειράς, εφόσον επτά δικογραφίες, σχετικές με τις επίδικες διατάξεις ή με άλλες παραπλήσιες, παραπέμπονται ήδη στο Δικαστήριο από διάφορα δικαστήρια — πολιτικά, διοικητικά ή επί υποθέσεων κοινωνικής ασφαλίσεως — τεσσάρων κρατών μελών, από τα οποία άλλα είναι υποχρεωμένα να παραπέμψουν την υπόθεση στο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης και άλλα έχουν απλώς την ευχέρεια να το πράξουν. Μπορεί κανείς, από άποψη αρχής, να δει με ικανοποίηση την αναδρομή σ' αυτό το άρθρο να μπαίνει έτσι στη δικαστική πρακτική της Κοινότητας· από πρίσμα, όμως, λιγότερο θεωρητικό, είναι δικαιολογημένη η ανησυχία λόγω του αριθμού των νομικών και πραγματικών ζητημάτων που ανακύπτουν από το τμήμα αυτό του κανονισμού και τα οποία αντανακλούν οι παραπομπές αυτές. Είναι, εν πάση περιπτώσει, ένας λόγος για να μη γίνει η προσέγγιση της υπό κρίση υποθέσεως παρά με περίσκεψη, καθόσον η εξέταση άλλων, εκκρεμών ακόμα υποθέσεων, θα μπορέσει να διαφωτίσει πληρέστερα τη σημασία των άρθρων 27 και 28.

Τα γεγονότα που οδήγησαν το Cour d' appel της Ορλεάνης να παραπέμψει την υπόθεση στο Δικαστήριο είναι τα ακόλουθα: ο Ciechelski, που απέκτησε τη γαλλική ιθαγένεια με πολιτογράφηση και ο οποίος είχε καταβάλει εισφορές διαδοχικά στη Γερμανία και στη Γαλλία για ασφάλιση λόγω γήρατος, απέκτησε αρχικά δικαίωμα γαλλικής συντάξεως βάσει μόνο των γαλλικών περιόδων σε εποχή κατά την οποία πληρούσε την προϋπόθεση της ηλικίας που ορίζει η νομοθεσία αυτής της χώρας, αλλά όχι αυτής που ορίζει η γερμανική νομοθεσία (άρθρο 28, παράγραφος 1, f).

Μόλις απέκτησε την τελευταία αυτή προϋπόθεση ηλικίας, η σύνταξή του αντικαταστάθηκε κατόπιν αιτήσεώς του, από δύο

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

συντάξεις, γερμανική και γαλλική, οι οποίες υπολογίστηκαν κατά τον ακόλουθο τρόπο:

Το δικαίωμα επί γερμανικής συντάξεως — ελλείψει επαρκούς αριθμού περιόδων ασφαλίσεως στη χώρα αυτή — δεν αποκτήθηκε παρά αφού ελήφθησαν υπόψη τα γαλλικά τρίμηνα, και ο ενδιαφερόμενος, ύστερα από αναλογικό επιμερισμό, απέκτησε δικαίωμα τριμηνιαίας παροχής 138 γερμανικών μάρκων (DM) [170,90 φράγκων (FF)].

Όσον αφορά τον γαλλικό ασφαλιστικό φορέα, συνυπολόγισε τις γαλλικές και γερμανικές περιόδους (113 και 21 τρίμηνα αντίστοιχα), προσδιόρισε για λόγους τάξεως το ύψος των παροχών τις οποίες θα εδικαιούτο ο Ciechelski αν είχε συμπληρώσει όλη του τη σταδιοδρομία υπό τη γαλλική νομοθεσία, και με βάση αυτό το ποσό καθόρισε το ύψος της παροχής που οφείλεται υπό το γαλλικό σύστημα κατ' αναλογία προς τη διάρκεια των περιόδων που συμπληρώθηκαν στη Γαλλία σε σχέση με τη συνολική διάρκεια των περιόδων που συμπληρώθηκαν. Πρόκειται για κατά γράμμα εφαρμογή του άρθρου 28, παράγραφος 1, b.

Εδώ εμπλέκεται, όμως, μια ιδιομορφία του γαλλικού συστήματος που προβλέπει για τον υπολογισμό της συντάξεως μέγιστη διάρκεια ασφαλίσεως 30 ετών, δηλαδή 120 τριμήνων. Το «θεωρητικό ποσό» υπολογίστηκε επομένως βάσει όχι 134 τριμήνων αλλά 120· από την άλλη πλευρά, ο κατ' αναλογία υπολογισμός έγινε με καταλογισμό σε βάρος του γαλλικού συστήματος των 113/134 του υποθετικού ποσού, και ο Ciechelski απέκτησε δικαίωμα συντάξεως 654 FF. Το ποσό αυτό είναι κατώτερο της συντάξεως που εισέπραττε προηγουμένως υπό το γαλλικό σύστημα η οποία ήταν 731 FF, αλλά αν προστεθεί η γερμανική σύνταξη (170,90 FF), ο συνυπολογισμός των περιόδων αντισταθμίζει και με το παραπάνω τη μείωση αυτή.

Δυσαρεστημένος από τη λύση αυτή, ο ενδιαφερόμενος ζήτησε χωρίς επιτυχία στην πρωτοβάθμια επιτροπή την αποκατάσταση της παλαιάς του συντάξεως. Στη συνέχεια άσκησε έφεση ενώπιον του cour d'appel της Ορλεάνης, το οποίο, αφού έλαβε υπόψη τα διάφορα πραγματικά στοιχεία που ανέφερα και διαπίστωσε ότι ο κανονισμός 3 οδηγούσε εν προκειμένω σε απώλεια των δικαιωμάτων που αποκτήθηκαν στη Γαλλία, ζητεί από το Δικαστήριο να το πληροφορήσει «περί της ερμηνείας που πρέπει να δοθεί στο άρθρο 51 της Συνθήκης της Ρώμης και στα άρθρα 27 και 28 του κανονισμού 3 (...) διευκρινίζοντας αν ο κανονισμός αυτός εγκύρως στέρησε από έναν εργαζόμενο ένα μέρος των δικαιωμάτων που απέκτησε σ' ένα από τα κράτη της Κοινότητας».

Το cour d'appel επομένως ζητεί από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει συγχρόνως το άρθρο 51 της Συνθήκης και τα δύο άρθρα του κανονισμού που εκδόθηκε σ' εκτέλεσή του· στην πραγματικότητα — πράγμα που φαίνεται ακόμα πιο καθαρά αν το υποβληθέν ερώτημα συσχετισθεί προς το σκεπτικό της αποφάσεως — ερωτά το Δικαστήριο περί του κύρους σε σχέση με τη Συνθήκη των διατάξεων του κανονισμού, οι οποίες θα είχαν ως αποτέλεσμα να στερηθεί ο διακινούμενος εργαζόμενος από ένα μέρος των δικαιωμάτων που έχει αποκτήσει. Αναφέρεται έτσι, προφανέστατα, στην απόφαση του Δικαστηρίου 100/63, Van der Veen, όπου για πρώτη φορά το Δικαστήριο έθεσε ορισμένες αρχές για την ερμηνεία του κανονισμού. Το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι ο τελευταίος είχε «ως βάση, ως πλαίσιο και ως όρια τα άρθρα 48 έως 51 της Συνθήκης, που έχουν ως προορισμό την εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων», και ότι ο σκοπός των άρθρων αυτών «δεν θα επιτυγχανόταν αλλά θα αγνοούνταν, αν ο εργαζόμενος, προκειμένου να απολαύσει την ελεύθερη κυκλοφορία που του εγγυώνται,

έπρεπε να υποστεί απώλεια των δικαιωμάτων που ήδη απέκτησε σ' ένα από τα κράτη μέλη, *χωρίς αντικατάστασή τους από παροχές τουλάχιστον ισοδύναμες*». Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε τη λύση αυτή με την απόφαση 4/66 Hagenbeek, προσθέτοντας ότι η απόφαση αυτή δεν σήμαινε ότι ο διακινούμενος εργαζόμενος έπρεπε «απαραίτητα, λόγω μόνης της διαδοχικής αναμίξεως περισσότερων εθνικών νομοθεσιών, να επιτύχει την απόκτηση σωρευτικού ποσού μη οφειλομένων πλεονεκτημάτων σε σχέση με το άρθρο 28, παράγραφος 3».

Υπό το φως των αρχών αυτών, το Δικαστήριο έδωσε στα άρθρα 27 και 28 του κανονισμού μια πρώτη ερμηνεία για την περίπτωση της ολλανδικής νομοθεσίας, της οποίας γνωρίζει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Η απάντησή του όμως δεν εξαντλεί το ερώτημα, γιατί απομένει ακόμα το ζήτημα πώς, σε κάθε περίπτωση, οι αρχές αυτές μπορούν να εφαρμοστούν σε διαφορετικές εθνικές νομοθεσίες, οι οποίες ωστόσο πηγάζουν από τον ίδιο κανονισμό. Έτσι εξηγείται το γεγονός ότι μπορεί και πάλι να υποβάλλεται στο Δικαστήριο ερώτημα στο οποίο φαίνεται ότι έχει ήδη απαντήσει· διότι, ενώ δεν είναι έργο του να κρίνει περί της εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου σε συγκεκριμένη υπόθεση, παραμένει γεγονός ότι ερώτημα και απάντηση δεν μπορούν να γίνουν κατανοητά παρά μόνον ενόψει μιας δεδομένης νομοθεσίας και πρέπει να τοποθετούνται στο πλαίσιο της τελευταίας. Λαμβάνοντας υπόψη την πραγματοποίηση του θεωρητικού υπολογισμού και του αναλογικού επιμερισμού στο πλαίσιο της γαλλικής νομοθεσίας, το Δικαστήριο πρέπει να εξετάσει, όπως ζητεί το cour d'appel, αν το άρθρο 28 μπορεί έγκυρα να στερήσει από έναν εργαζόμενο ένα μέρος των δικαιωμάτων που έχει ήδη αποκτήσει.

Το χαρακτηριστικό αυτής της νομοθεσίας είναι ότι προβλέπει μέγιστη διάρκεια 120 τριμήνων, η οποία εξασφαλίζει το μέγιστο ποσό της συντάξεως· η τελευταία, ανάλογη με τη διάρκεια της ασφαλίσεως εφόσον δε φτάνει στο μέγιστο, υπόκειται εν συνεχεία σε ανώτατο όριο. Όπως προκύπτει από τον φάκελο και ιδίως από τις παρατηρήσεις που απηύθυνε στο Δικαστήριο το Caisse régionale, λόγω αυτής της ιδιομορφίας ο ασφαλιστικός αυτός φορέας θεώρησε ως θεωρητικό ποσό τη μέγιστη σύνταξη που αντιστοιχεί σε 120 τρίμηνα, ενώ ο ενδιαφερόμενος, λαμβανομένης υπόψη της εργασίας του στη Γερμανία, συγκέντρωνε, κατόπιν συνυπολογισμού, 134 τρίμηνα.

Δεν φαίνεται ότι αυτή η ιδιομορφία του γαλλικού συστήματος αντίκειται καθαυτή στην εφαρμογή του άρθρου 28 και του αναλογικού επιμερισμού. Όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, ο τελευταίος δεν έχει ένοια παρά μόνο εάν, δυνάμει της νομοθεσίας ενός κράτους μέλους, η σύνταξη δεν είναι αυστηρά ανάλογη προς τη διάρκεια της ασφαλίσεως, γιατί διαφορετικά θα κατέληγε κανείς στο ίδιο αποτέλεσμα όπως και με τη μέθοδο του «απευθείας υπολογισμού» που επιτρέπει σ' αυτή την περίπτωση το άρθρο 29, παράγραφος 2, του κανονισμού 4. Η απόφαση του Δικαστηρίου Van der Veen δέχεται, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει, τον αναλογικό επιμερισμό για μια νομοθεσία η οποία, όπως η ολλανδική νομοθεσία, δεν προβλέπει ότι το ποσό των παροχών εξαρτάται από τη διάρκεια της ασφαλίσεως, η ίδια δε λύση φαίνεται ότι πρέπει να υιοθετηθεί για το γαλλικό σύστημα που περιέγραψα. Ας προστεθεί ότι το Δικαστήριο θα αντιμετωπίσει, χωρίς αμφιβολία, το ίδιο ζήτημα προκειμένου περί της λουξεμβουργικής νομοθεσίας, στην οποία η σύνταξη περιλαμβάνει ένα τμήμα ανάλογο προς τη διάρκεια της ασφαλίσεως και ένα τμήμα σταθερό.

Με αυτά τα δεδομένα, ο αναλογικός επιμερισμός, όπως εφαρμόζεται σύμφωνα με το γράμμα του άρθρου 28, παράγραφος 1, b, έχει στην πραγματικότητα ως αποτέλεσμα να εισπράττει ο διακινούμενος εργαζό-

μενος, για τον ίδιο αριθμό τριμήνων που συμπλήρωσε στη χώρα αυτή, κατώτερη σύνταξη από εκείνη που θα εισέπραττε ένας μη διακινούμενος εργαζόμενος. Για να επανέλθω στον αριθμό των 113 τριμήνων, ο τελευταίος θα εισέπραττε σύνταξη ίση προς τα 113/120 του μεγίστου ποσού, ενώ αντίθετα ο διακινούμενος εργαζόμενος, λόγω του γεγονότος ότι έχει επιπλέον συμπληρώσει 21 τρίμηνα στη Γερμανία, δεν εισπράττει παρά γαλλική σύνταξη που αντιστοιχεί σε 102 τρίμηνα· όσο δε αυξάνεται ο αριθμός των τριμήνων που συμπληρώθηκαν υπό μία άλλη νομοθεσία, τόσο μειώνεται το ποσό της γαλλικής συντάξεως, ενώ οι απώλειες αυτές μετριάζονται ενδεχομένως μόνο βάσει του συμπληρώματος που προβλέπει το άρθρο 28, παράγραφος 3.

Το πρόβλημα αυτό δεν είναι νέο και τα γαλλικά δικαστήρια το έχουν ήδη αντιμετωπίσει, εφόσον, σε μία υπόθεση πολύ σχετική, η απόφαση Nani (cour d'appel, Paris, 4 Μαρτίου 1964), προγενέστερη από την απόφαση Van der Veen, εφαρμόζει κατά γράμμα τις διατάξεις του άρθρου 28, αλλά διαπιστώνει ότι, για τον εργαζόμενο που έχει καταβάλλει εισφορές στη Γαλλία και στην Ιταλία, είναι σα να μην είχε ποτέ καταβάλλει εισφορές στην τελευταία αυτή χώρα, χωρίς να του παρέχουν κανένα πλεονέκτημα οι εισφορές που κατέβαλε εκεί.

Το Δικαστήριο γνωρίζει πως η Επιτροπή θεωρεί ότι πρέπει να αντιμετωπίζονται τέτοιου είδους απώλειες δικαιωμάτων. Είναι της γνώμης ότι ο διακινούμενος εργαζόμενος πρέπει, για την εφαρμογή της γαλλικής νομοθεσίας, να υπάγεται στο ίδιο σύστημα με τους άλλους εργαζομένους. Αυτό υπονοεί ότι, όσο ο αριθμός των περιόδων για τις οποίες κατέβαλε εισφορές στη χώρα αυτή παραμένει κάτω από το μέγιστο των 120 τριμήνων, η γαλλική του σύνταξη πρέπει να είναι ανάλογη προς τη διάρκεια της ασφαλίσεως, πράγμα που έχει στην πραγματικότητα ως αποτέλεσμα την επάνοδο στη μέθοδο του άμεσου υπολογισμού. Αν, αντίθετα, έχει συμπληρώσει στη Γαλλία διάρκεια ασφαλίσεως μεγαλύτερη από το μέγιστο, η γαλλική του σύνταξη πρέπει να φθάνει το μέγιστο ποσό, αλλά δεν μπορεί να το υπερβαίνει. Δεν μπορώ σχετικά με το ζήτημα αυτό παρά να παραπέμψω στις παρατηρήσεις της, οι οποίες εκθέτουν τη μέθοδο κατά την οποία πρέπει να γίνεται ο αναλογικός επιμερισμός και αναφέρουν επίσης τις τροποποιήσεις των εν ισχύι διατάξεων του άρθρου 28 που περιέλαβε στην πρότασή της περί αναθεωρήσεως του κανονισμού 3, κατά τρόπο ώστε ν' αποφεύγεται να τίθενται σε δυσμενή θέση οι διακινούμενοι εργαζόμενοι που υπάγονται σε νομοθεσίες αυτού του τύπου.

Δεν πρέπει όμως να λησμονείται — είναι η δεύτερη πλευρά του ερωτήματος — ότι η νομολογία του Δικαστηρίου ερμηνεύει το άρθρο 51 της Συνθήκης υπό την έννοια ότι δεν αντίκειται στην απώλεια των ήδη κεκτημένων δικαιωμάτων παρά μόνο αν τα δικαιώματα αυτά δεν αντικαθίστανται από παροχές τουλάχιστον ισοδύναμες. Όπως είπα ήδη, χωρίς εφαρμογή του άρθρου 27 του κανονισμού, ο ενδιαφερόμενος δεν θα είχε κανένα δικαίωμα για σύνταξη βάσει της γερμανικής νομοθεσίας. Από την άλλη πλευρά, το σύνολο των δύο συντάξεων, γαλλικής και γερμανικής, επιμερισμένων αναλογικά, είναι μεγαλύτερο από το ποσό της αρχικής γαλλικής συντάξεως χωρίς αναλογικό επιμερισμό. Είναι αρκετή μια τέτοια αντιστάθμιση για να τηρηθεί το άρθρο 51;

Απαντώντας αρνητικά, η Επιτροπή αναφέρει ότι η μέθοδος που ακολουθεί το Caisse régionale καταλήγει σε απώλεια δικαιωμάτων σε σχέση όχι μόνο με τη γαλλική σύνταξη — πράγμα που είναι προφανές —

αλλά και με τη γερμανική σύνταξη, πράγμα που φαίνεται δυσκολότερο να γίνει αντιληπτό. Προς υποστήριξη αυτής της θέσεως, συγκρίνει την κατάσταση δύο εργαζομένων που έχουν και οι δύο εργαστεί στη Γαλλία για 113 τρίμηνα, αλλά ο ένας από τους οποίους έχει συμπληρώσει στη Γερμανία εργασία 60 τριμήνων — αναγκαίο ελάχιστο για να έχει εκεί δικαίωμα συντάξεως με άμεσο υπολογισμό — ενώ ο άλλος δεν έχει συμπληρώσει παρά μικρότερο αριθμό τριμήνων. Για τον πρώτο δεν θα υπήρχε αναλογικός επιμερισμός, μια και ο συνυπολογισμός δεν θα ήταν αναγκαίος, και θα είχε σε κάθε μια από τις δύο χώρες δικαίωμα συντάξεως ανάλογης προς την εργασία του, επομένως στη Γαλλία προς το σύνολο των 113 τριμήνων του. Ο δεύτερος, λαμβανομένης υπόψη της εργασίας του στη Γαλλία δυνάμει του κανονισμού θα αποκτούσε βέβαια δικαίωμα συντάξεως, αλλά δεν θα είχε κανένα πλεονέκτημα σχετικά με τον υπολογισμό της, διότι γι' αυτόν όπως και για τον πρώτο, η γερμανική σύνταξη θα ήταν ανάλογη προς τη διάρκεια μόνης της εργασίας του στη Γερμανία. Η εφαρμογή του κανονισμού, λέει η Επιτροπή, θα είχε ως μόνο αποτέλεσμα την καθιέρωση ισότητας μεταξύ τους. Η διαφορετική όμως μεταχείρισή τους βάσει των γαλλικών ρυθμίσεων θα κατέληγε σε αναίρεση αυτής της ισότητας. Πράγματι, ο εργαζόμενος του οποίου το δικαίωμα αποκτήθηκε στη Γερμανία χωρίς να ληφθούν υπόψη οι γαλλικές περίοδοι θα είχε δικαίωμα συντάξεως που θα υπολογιζόταν βάσει 113 τριμήνων (ας υποτεθεί ότι θα είχε τέτοιο δικαίωμα μια και, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέσχε στο Δικαστήριο το Caisse, θεωρεί όχι ορθά ότι θα έπρεπε και σ'αυτή την περίπτωση να υπάρξει αναλογικός επιμερισμός)· όσον αφορά το δεύτερο, η σύνταξή του θα μειωνόταν σε ποσό κατώτερο από το ανάλογο προς την εργασία του στη Γαλλία, ενώ εργάστηκε, όπως ο πρώτος, και κατέβαλε εισφορές για την απόκτηση της γερμανικής αυτής συντάξεως.

Η Επιτροπή συμπεραίνει από αυτό ότι, αν μειωθεί η γαλλική σύνταξη, ο ενδιαφερόμενος χάνει εν μέρει την ωφέλεια από την υπαγωγή του στη γερμανική ασφάλιση: έχοντας καταβάλλει εισφορές για 134 τρίμηνα, δεν θα εδικαιούτο στην πραγματικότητα παρά σύνταξη αντίστοιχη συνολικά περίπου σε 122 τρίμηνα (102 + 21). Αν και οι διατάξεις του κανονισμού έχουν ως προορισμό να εμποδίσουν τη μείωση του πραγματικού χρόνου εργασίας λόγω του γεγονότος της διακινήσεως, η χάρη στον συνυπολογισμό αξιοποίηση των περιόδων που συμπληρώθηκαν, σε μια χώρα δεν πρέπει να έχει ως συνέπεια την απόρριψη περιόδων που συμπληρώθηκαν, *οι οποίες δεν συμπίπτουν με τις πρώτες*. Η τελευταία αυτή διευκρίνιση είναι σημαντική, διότι διαφοροποιεί την παρούσα κατάσταση από εκείνη που μπορεί να συναντήσει κανείς όταν βρίσκεται μπροστά σε μια ασφάλιση κινδύνου, όπως η ολλανδική AWW, όπου οι ίδιες περίοδοι μπορούν να ληφθούν υπόψη δύο φορές, με κίνδυνο να δημιουργηθεί έτσι ένα «σωρευτικό ποσό μη οφειλομένων πλεονεκτημάτων», πράγμα που αποκλείει η απόφαση Hagenbeek.

Επιχείρησα να εκθέσω λεπτομερώς την αρκετά εύστροφη επιχειρηματολογία της Επιτροπής· τι συμπέρασμα πρέπει να συναχθεί απ' αυτή; Όλα ανάγονται στην περισσότερο ή λιγότερο ευρεία αποδοχή της εννοίας αυτής των ισοδύναμων πλεονεκτημάτων που μπορούν, σύμφωνα με το Δικαστήριο, ν' αντισταθμίσουν την απώλεια των κεκτημένων δικαιωμάτων. Αν νομίζω, όπως η Επιτροπή, ότι πρέπει χωρίς άλλο να ερμηνευτεί αυστηρά, είναι διότι ο σκοπός του άρθρου 51 είναι συγχρόνως και περιορισμένος και ακριβής, συνίσταται δε απλά στο να επιτρέψει την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Οι ρυθμίσεις που προβλέπει πρέπει να τους εξασφαλίζουν συνυπολογισμό όλων των περιόδων που έχουν ληφθεί υπόψη από τις διάφορες εθνικές νομοθεσίες για την κτήση και τη διατήρηση του δικαιώματος επί παροχών ή για τον υπολογισμό τους. Αυτό που επιδιώκεται είναι κατ' ουσίαν η δημιουργία ενός ευεργετήματος. Ο συνυπολογισμός δεν

μνημονεύεται, πράγμα που δεν σημαίνει ότι για τον λόγο αυτό αποκλείεται, αλλά ότι δεν μπορεί να εφαρμοστεί παρά μόνον υπό περιορισμένες προϋποθέσεις. Στην πραγματικότητα, το άρθρο 28 του κανονισμού θεσπίστηκε βασικά υπό την προοπτική των αναλογικών συστημάτων ασφαλίσεως γήρατος και για να εμποδίσει τη σώρευση σταθερών στοιχείων κάθε είδους, αλλά από τη στιγμή που εμφανίζονται συστήματα όπως η γαλλική νομοθεσία, δύσκολα μπορεί να γίνει αντιληπτό πώς ένας αμιγής και απλός αναλογικός επιμερισμός μπορεί να στηριχθεί στο άρθρο 51. Έτσι η Επιτροπή οδηγείται, όπως είδαμε, σε σοβαρή απόκλιση από την έννοια αυτή.

Αν η θέση από ουσιαστική άποψη δεν είναι προφανής, ούτε η μορφή της απαντήσεως που πρέπει να δοθεί στο παραπέμπον δικαστήριο είναι απλή. Το Δικαστήριο ερωτάται αν ένα άρθρο του κανονισμού που καταλήγει σε απώλεια κεκτημένων δικαιωμάτων συμβιβάζεται προς το άρθρο 51 της Συνθήκης. Η απάντηση την οποία έχει ήδη δώσει το Δικαστήριο στο ερώτημα αυτό με την απόφαση του Van der Veen πρέπει να προσαρμοστεί για να ληφθούν υπόψη οι ιδιομορφίες της νομοθεσίας καθώς και της υποθέσεως που οδήγησαν το cour d'appel να του το υποβάλει. Πρέπει, νομίζω, να διευκρινιστεί ότι, αν και η εφαρμογή του αναλογικού επιμερισμού δεν πρέπει καταρχήν ν' αποκλείεται σε ένα σύστημα όπως αυτό που καθιερώνει η γαλλική νομοθεσία, ένας υπολογισμός του «θεωρητικού ποσού» που θα λάμβανε υπόψη την ύπαρξη ανώτατου ορίου συντάξεως υπό συνθήκες διαφορετικές από εκείνες που εφαρμόζονται στους μη διακινούμενους εργαζόμενους θα ήταν αντίθετος προς το άρθρο 51 της Συνθήκης.